

بررسی اثرات تاریخ و سیستم کاشت بر عملکرد و برخی صفات محصول پیاز در منطقه جیرفت

نادیا بهره مند (۱)، اعظم سیدی (۱)، زهرا امیر محمودی (۲)

۱- اعضا هیئت علمی گروه تولیدات گیاهی دانشگاه جیرفت ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد جیرفت

این تحقیق جهت دستیابی به بهترین روش تولید و مناسب ترین تاریخ کاشت به منظور استفاده در کشت پاییزه به صورت مستمر (تولید در ماه های بهمن و اسفند) و عرضه محصول خارج از فصل با استفاده از یک آزمایش اسپلیت پلات در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی با سه تکرار در منطقه جیرفت در سال ۱۳۸۵ اجرا گردید. فاکتورهای مورد بررسی ۴ تاریخ کاشت و ۳ سیستم تولید پیاز شامل: تاریخ کاشت (A) به عنوان فاکتور اصلی در چهار سطح شامل a1: تاریخ کاشت اول مهرماه، a2: تاریخ کاشت ۱۰ مهرماه، a3: تاریخ کاشت ۲۰ مهرماه و a4: تاریخ کاشت ۳۰ مهرماه و سیستم کاشت (B) به عنوان فاکتور فرعی در سه سطح شامل b1: کاشت مستقیم بذر، b2: کاشت نشاء و b3: کاشت پیازچه مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج این تحقیق نشان داد بهترین و مناسب ترین تاریخ کاشت برای هر سه سیستم کاشت اول مهرماه بود. مناسب ترین روش کشت پیازچه بوده و در منطقه قابل توصیه می باشد.

واژه های کلیدی: پیاز خوراکی، سیستم تولید، تاریخ کاشت، عملکرد

مقدمه

در سطح جهان پیاز خوراکی از مهم ترین سبزیجاتی است که کشت می شود. و ایران با سطح زیر کشت ۴۰۹۷۵ هکتار و متوسط عملکرد ۲۹/۷ تن در هکتار مقام ششم دنیا را دارا می باشد. تغییرات متناوب تولید و عرضه پیاز مشکل غالب کشورهای جهان و بخصوص ایران است. جلوه زیانبار این عارضه هر ساله به صورت ذیل در جامعه رخ می نماید:

۱- در سال های با نقصان تولید (حتی به مقدار کم) الف - افزایش قیمت ب - زیان مصرف کنندگان ج - تنش های اجتماعی د- تشدید تورم اقتصادی، اعتقاد بر این است که کمبود عرضه و افزایش قیمت پیاز تورم را در جامعه به شدت تحت تأثیر قرار می دهد.

۲- در سال های با تولید مازاد بر مصرف الف - بالا بودن ضایعات ب- متضرر شدن تولید کنندگان ج - عکس العمل تولید کنندگان به صورت مختلف د- ایجاد زمینه کمبود برای سال بعد و در هر دو حالت صادرات محدود و ناکافی به دلیل عدم امکان ایجاد اطمینان در متقاضیان می باشد. بالا بودن صدمات اقتصادی و اجتماعی زیان بار این عارضه وزارت جهاد کشاورزی را بر آن داشت که از سال ۱۳۷۳ نسبت به چاره اندیشی اساسی این پدیده و حل ریشه ای آن اقدام نماید. بر همین اساس تحقیق لازم جهت تعیین مناسبترین تاریخ و روش کاشت پیاز از ضروریات منطقه می باشد.

مواد و روش ها

آزمایش در سال ۸۶-۱۳۸۵ در مرکز تحقیقات کشاورزی جیرفت و کهنوج انجام شد. بصورت اسپلیت پلات یا کرت های یک بار خرد شده در قالب بلوک های کامل تصادفی در سه تکرار استفاده شد. فاکتورهای مورد بررسی شامل ۴ تاریخ کاشت (A) و ۳ سیستم تولید پیاز (B) بودند. تاریخ کاشت به عنوان فاکتور اصلی a1: تاریخ کشت اول مهرماه، a2: تاریخ کاشت ۱۰ مهرماه، a3: تاریخ کاشت ۲۰ مهرماه، a4: تاریخ کاشت ۳۰ مهرماه. سیستم کاشت به عنوان فاکتور فرعی در سه سطح: b1: سیستم کاشت بذر، b2: سیستم کاشت نشاء، b3: سیستم کاشت آنیون ست مورد بررسی قرار گرفتند. کوددهی میزان ۲۰۰ کیلوگرم فسفات آمونیوم، ۱۵۰ کیلوگرم سولفات پتاسیم و ۱۰۰ کیلوگرم اوره قبل از کاشت و ۱۵۰ کیلوگرم اوره در هکتار بعد از کاشت به صورت سرک انجام شد. تهیه نشاء در منطقه سردسیر اطراف جیرفت در ۲۰ مرداد ماه با کاشت بذر رقم پریمورا و برای تهیه ست، از ست های با قطر ۱/۵-۱ سانتی متر که با خزانه گیری و کشت نیمه دوم بهمن ماه ۱۳۸۴، تهیه شده بودند، استفاده شد. داده ها با نرم افزار MSTAT C تجزیه واریانس و مقایسه میانگین ها با آزمون چند دامنه ای دانکن نمودارها با نرم افزار Excel تهیه گردید.

نتایج و بحث

اثر تاریخ کاشت بر عملکرد از نظر آماری در سطح ۵٪ معنی دار می باشد. بیشترین عملکرد محصول پیاز از تاریخ کاشت اول مهر ماه به میزان ۵۷/۹ تن در هکتار بود. اثر سیستم کاشت بر عملکرد از نظر آماری در سطح ۱٪ معنی دار بود. بالاترین میانگین عملکرد از تولید ست به میزان ۵۴/۴ تن در هکتار بدست آمده است. اثر متقابل دو فاکتور تاریخ کاشت و سیستم تولید بر عملکرد از نظر آماری در سطح ۵٪ معنی دار شده است. بیشترین میانگین عملکرد در ترکیب تیماری تولید ست در تاریخ کاشت اول مهر ماه به میزان ۷۰/۷۵ تن در هکتار حاصل گردیده است. اثر فاکتورهای تاریخ کاشت و سیستم تولید، بر میانگین وزن سوخ از نظر آماری در سطح ۵٪ معنی دار شده است. بیشترین میانگین وزن سوخ مربوط به تاریخ کاشت اول مهر ماه با میانگین وزن سوخ برابر با ۳۵۱/۷۷ گرم بود. اثر سیستم تولید پیاز بر میانگین وزن سوخ پیاز در از نظر آماری در سطح ۱٪ معنی دار می باشد. بالاترین میانگین وزن سوخ (۳۳۱/۹ گرم) از روش ست بدست آمده است. اثر تاریخ کاشت بر درصد بولتینگ از نظر آماری در سطح ۱٪ معنی دار می باشد. اثر سیستم های کاشت بر درصد بولتینگ از نظر آماری در سطح احتمال ۱٪ معنی دار می باشد. همکاران در بررسی مقایسه روش های کشت نشانی و مستقیم نشاکاری را توصیه نموده اند (۲۴). در آزمایشی که در جیرفت تحت عنوان بررسی روش های تولید (نشاء ست و بذر) بر زودرسی و دیگر صفات ارقام پیاز مناسب طرح استمرار انجام شد، روش کشت نشاء و ست توصیه شده است (۸). بروستر و همکاران (۱۹۹۴)، روش کشت پیاز از طریق ست را توصیه نموده اند، طی بررسی های انجام شده در انگلستان روش تولید پیاز به وسیله ست موجب افزایش عملکرد محصول گردیده است (۴۰).

منابع

- ۱- خدادادی، م و ی. میرزایی، ۱۳۸۵. بررسی روشهای کشت و تعیین بهترین زمان انتقال نشاء وست گزارش پژوهشی بخش اصلاح بذر مرکز تحقیقات کشاورزی جیرفت و کهنوج.
- ۲- مسیحا، س. ع. مطلبی آذر، ف. شکاری و ح. کاظم نیا. ۱۳۷۸. بررسی و مقایسه عملکرد پیاز در کشت نشائی، ردیفی و دست پاش. طرح پژوهشی دانشگاه تبریز.
- ۳- فروتن، م. ۱۳۸۲. تهیه سوخ های ریز آنبون ست برای تولید محصول پیاز. معاونت زراعت دفتر سبزی و صیفی. ۶ ص
- 4- Brewster, J. L. 1994. Onion and other vegetable Alliums. CAB Pub.,UK. 236pp.

Abstract

This research, carried out in order to investigate the best way of product and the most appropriate planting date in autumn culture, frequent design of product (in February and March) and out of season crop in Split Plot Design in Completely Randomized Block with three replications was in Jiroft in 2006. The factors were four date planting and three product systems of onion Date planting (A) was basic factor and had four levels that were a_1 (date planting of 1th September), a_2 (date planting of 10th September), a_3 (date planting of 20th September), a_4 (date planting of 30th September) and culture system (B) was secondary factors and had three levels that were b_1 (direct culture of seed), b_2 (seedling culture) and b_3 (onion set culture).

Results of this research showed that the most appropriate way of product in this rejoin was earned of set planting.

Key words: Onion, Product system, planting date and Yield